

Koulukinon "Miami"-oppimateriaali

Tehtävä 9. Teemaksi "Miami"-elokuvassa nousee vastuun kantaminen. Mistä Angela on vastuussa? Entä Anna? Mistä jokaisen meistä kuuluu olla vastuussa? Mitä merkitsee, että tiedostaa, mistä voi olla vastuussa ja mistä ei? Millaista vastuun kantaminen elokuvan mukaan on?

9. "Miami" - vastuun kantaminen on toiseen turvautumista

Suomalaisina meille on suotu valtaiset oikeudet moniin muihin maailman valtioihin verrattuna. Lisäksi suomalaisilla on kansalaisena paljon velvollisuuksia, joista on pidettävä kiinni yhteiskunnan toimimisen auttamiseksi. Ihminen moraalisenä olentona tuntee vastuuta läheisistään sekä kokee velvollisuutta auttaa ja toimia oikeudenmukaisesti. Yksilön tasolla on kuitenkin myös monia tilanteita, jotka ovat kyseenalaisia vastuunkantamisen näkökulmasta. Pitääkö tuntee olevansa vastuussa läheisistä ja heidän elämänvalinnoistaan? Pitääkö tuntee syyllisyyttä, kun läheisen elämä suistuukin sitten sivuraiteille valintojen takia? Kuuluuko ihmisen olla yksin vastuussa itsestään ja teoistaan?

Kysymykset voidaan rinnastaa Zaida Bergrothin syksyllä 2017 ilmestyneeseen "Miami"-elokuvaan. Bergrothin draamasävytteinen road-movie kertoo kahden siskoksen, Annan ja Angelan, jälleenkohtaamisesta ja sen seurauksista. Anna on työnantajaansa kyllästynyt kahvilatyöntekijä pikkupaikkakunnalla. Angela puolestaan elää glitterintäyteistä elämää hämyisillä klubeilla kiertävänä show-tanssijana ympäri Suomea. Siskoksien lähtökohdat ja persoonat ovat hyvin erilaisia, mutta he tulevat toimeen erittäin hyvin ja alkavatkin tekemään tanssikeikkoja kaksikkona ja siten keräämään rahaa vähentääkseen Angelan velkoja. Isosiskona Angela tuntee vastuuta Annaa kohtaan ja tahtookin pitää hänet erossa suorasukaisista velanperijöistä, jotka keinoja kaihtamatta pyrkivät saamaan lainaamansa summan takaisin. Toisaalta myös Anna joutuu pitämään huolen, että hänen toisinaan holtiton siskonsa ei toimi täysin järjettömästi.

Vastuunkantamisen tärkeys yksilöllä kasvaa iän myötä. Lisäksi Suomen lain mukaan rikosoikeudellinen vastuu alkaa nuoren täyttäessä 15 vuotta. Lapsen hyvinvoinnista ovat kuitenkin pääasiassa vastuussa huoltajat tämänkin iän jälkeen. "Miami"-elokuvan toinen päähahmo Angela ei ole esimerkillinen äitihahmo, sillä hän ei pysty pitämään tyttärestään

huolta. Hänen lapsensa Doris elää huostaanotettuna sijaisperheessä. Jos vanhemmat päättävät hankkia lapsen, tulisi heidän ottaa huomioon lapsen mukana tuleva valtaisa vastuu, joka on kannettava lapsen hyvinvoinnin vuoksi. Tilanteessa, jossa vanhemmat joutuvat luopumaan lapsestaan, vastuu siirtyy kunnalle ja tulevalle sijaisperheelle. On hienoa, että vastuun siirtyminen taholta toiselle tietyissä tilanteissa ratkaisee ongelmia, mutta se toisaalta voi vähentää yksilön vastuuntuntoa ja halua kantaa vastuuta tärkeistä asioista.

Bergrothin teoksessa Angela esitetään elämäniloisena ja huolettomana hahmona. Toisaalta hänellä on vaikeuksia muun muassa raha-asioissaan ja ihmissuhteissaan. Angelalla on huonoja lapsuudenmuistoja, jotka heijastuvat hänen aikuiselämäänsä. Angela on aina kokenut, että hänen isänsä välitti enemmän Annasta, mistä hän on edelleen katkera. Äidiltäkään hän ei saanut nuoruudessaan tukea, sillä äidillä oli muita ongelmia. Angelan aikuiselämän ongelmat johtunevatkin huonosta suhteesta vanhempiin. Hän joutui lapsuudesta saakka olemaan itsenäinen ja siksi hän kuvittelee olevansa tarpeeksi vastuuntuntoinen ja pystyvänsä pärjäämään ilman apua. "Velkaa on vain 30 000 euroa" ja "kyl tää hoituu" -mentaliteetit johtavat lopulta siihen, että Annan on pakko tulla apuun, jotta hänen siskonsa säästyisi raakojen velanperijöiden kynsistä. Angela on vastuussa sekä rahojen keräämisestä että turvassa pitämisestä. Angelan huolettomuus kuitenkin johtaa rahojen tuhlaamiseen alkoholiin ja juhliin, eikä hän järkevästi laita rahaa säästöön velkoja varten.

Myös Annalla on paljon vastuuta "Miami"-elokuvassa. Anna kenties tuntee syyllisyyttä siskonsa huonoista lapsuudenkokemuksista ja tahtoo hyvittää niitä auttamalla Angelaa. Toisaalta Annalla on vähän vaihtoehtoja, sillä hän itse päättää lähteä Angelan matkaan. Anna onkin siis vastuussa omista päätöksistään ja hän joutuu ottamaan vastuuta jopa ruumiin piilottamisesta Angelan vuoksi. Anna joutuu ottamaan vastuuta myös siskonsa veloista ja joutuu sekaantumaan niihin ja ottamaan kontaktia velanperijöihin, kun Angelan hermot eivät enää kestä. Anna joutuu siis ottamaan ohjat omiin käsiinsä, vaikka se johtaa hänet itse vaaraan. Myös rikollisuus salakuvaamisen ja kiristämisen merkeissä leimaa siskosten elämää ja johtaa hurjiin tilanteisiin, joiden seurauksista he itse ovat vastuussa. Olisiko Annan ollut pakko mennä näin pitkälle? Tekeekö Anna oikean ratkaisun ottaessaan vastuuta siskonsa asioista, ja olisiko moraalinen vastausta lähteä tilanteesta, kun asiat pahenevat Angelan elämässä?

Lähtökohtaisesti kaikki ovat itse vastuussa omista teoistaan. Joissain tapauksissa on kuitenkin hyvä pitää huolta ja kantaa vastuuta myös muiden asioista heidän hyvinvointinsa vuoksi. Aina kaikki eivät halua tai uskalla pyytää apua tai koe tarvitsevansa sitä, vaikka

todellisuudessa ovatkin tiukassa paikassa. Silloin on autettava. Toisaalta muille täytyy myös antaa tilaa ratkaista ongelmiaan ja siten kehittyä. Läheisiin on luotettava, vaikka heidän tilanteensa vaikuttaisikin vaativalta.

Ihmisen on osattava arvioida oma ja toisen tilanne ja sen perusteella päättää, kuka tai ketkä ovat vastuussa. Jos vastuun ottaminen toisen asioista vaarantaa tai hankaloittaa omaa elämää huomattavasti, ei sitä kannata ottaa omaksi taakaksi. Siinä tilanteessa on haettava ammattilaisen apua tai jaettava vastuuta usealle ihmiselle.